

Regeringskansliet, Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om slutbetänkandet En ny viltförvaltningslagstiftning (SOU 2025:125)

Er beteckning: LI2026/00074

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västra Götalands län ställer sig över lag positiv till en moderniserad jaktlagstiftning med syfte att förenkla efterlevnaden och förtydliga regelverket för samtliga berörda aktörer.

Samtidigt vill Länsstyrelsen framhålla att flera av de föreslagna förändringarna bedöms medföra en ökad arbetsbelastning för myndigheten, vilket förutsätter ökade resurser, långsiktig hållbar finansiering samt framtagande av ytterligare föreskrifter och vägledningar för att säkerställa en effektiv och rättssäker tillämpning.

Länsstyrelsen ser positivt på förslagets ambition att jaktlagstiftningen görs mer strukturerad, mer lättförståelig och ändamålsenlig samt att det lyfter fram en tydligare rollfördelning. Länsstyrelsen har dock några förslag på ändringar som ytterligare kan öka tydligheten, rättssäkerheten och göra viltförvaltningsarbetet effektivare.

Bland annat förordar Länsstyrelsen att även nyttjanderättshavare, inte bara fastighetsägaren, ska få vidta skadeförebyggandeåtgärder. Länsstyrelsen bedömer vidare att förslaget att undanta säl från länsstyrelsernas möjlighet att besluta om skydds jakt riskerar att försvåra en effektiv, regionalt anpassad och sammanhållen förvaltning.

Vidare konstaterar Länsstyrelsen att förslaget avseende skydds jakt efter storskarv på eget initiativ inte fullt ut beaktar de förändringsbehov som Naturvårdsverket redovisade inom

regeringsuppdraget *Att bättre integrera förvaltning av predatorerna säl och skarv i havsmiljöarbetet (LI2025/02064)*, där behovet av en mer funktionell och regionalt anpassad reglering för skydds jakt efter storskarv föreslogs i formen av en författningsändring.

Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak det förslag Naturvårdsverket presenterade i redovisningen.

Länsstyrelsen vill även se en tydligare implementering av direktiven avseende fåglar och unionsrättsligt skyddade däggdjur liksom ett förtydligande av vad som gäller för jakt och jaktträning med hund i hägn och vad som menas med jakt för att skydda vilda djur.

I Länsstyrelsens regionala beredskapsarbete ingår att öka förmågan för hantering av större oljeolyckor på västkusten. Vilda fåglar och djur kan skadas vid omfattande utsläpp av olja och ingår i detta arbete och därför vill vi särskilt tillstyrka förslagen i 6 kap 3§. Detta förslag ger bättre förutsättningar för kommunerna att samla in och hantera oljeskadat vilt vid en olycka. Vidare kan en snabb insamling och hantering minska onödigt lidande för viltet samt minimera sekundär kontaminering av olja och på så sätt minska negativ miljöpåverkan. Länsstyrelsen saknar dock i förslaget ett alternativ som ger förutsättningen för att kunna göra en bedömning för antingen avlivning eller rehabilitering av skadat vilt (av personer med rätt utbildning och kompetens), utifrån förordningens syfte till långsiktigt hållbar viltvård samt gynnsam bevarandestatus för viltarter.

Viltförvaltningslagen

1.3 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

18 kap 16 §

Länsstyrelsen reserverar sig mot den del som rör sekretess över uppgifter rörande *områden som har registrerats för jakt på älg eller kronhjort*. För en effektiv kommunikation mellan olika parter är det nödvändigt för Länsstyrelsen att kunna dela kontaktuppgifter till företrädare för jaktområden för älg och kronhjort. Om det vid varje enskilt tillfälle krävs en sekretessprövning för att lämna ut dessa

uppgifter kommer kommunikation och ärendehandläggning försvåras avsevärt, vilket i sin tur drabbar både myndigheten och enskilda.

2 kap 2 §. andra stycket, Länsstyrelsen föreslår att fastighetsägaren ska ändras till markinnehavaren.

Den föreslagna bestämmelsen ger fastighetsägaren rätt att genomföra åtgärder i syfte att motverka skador av vilt. I nuvarande jaktlagen används benämningen markinnehavare, 5 § jaktlagen. Länsstyrelsen anser att begreppet markinnehavare är ett vidare begrepp än fastighetsägare och som därmed även innefattar andra som genom nyttjanderättsavtal förfogar över marken, exempelvis jordbruksarrendatorer.

6 kap 3 §. Jakt och avlivning av allmänintresse och vilt som tillfaller staten

I Länsstyrelsens regionala beredskapsarbete ingår att öka förmågan för hantering av större oljeolyckor på västkusten. Vilda fåglar och djur kan skadas vid omfattande utsläpp av olja och ingår i detta arbete och därför vill vi särskilt tillstyrka förslagen i 3§. Detta förslag ger bättre förutsättningar för kommunerna att samla in och hantera oljeskadat vilt vid en olycka. Länsstyrelsen saknar dock i förslaget ett alternativ som ger förutsättningen att kunna göra en bedömning för antingen avlivning eller rehabilitering av skadat vilt (av personer med rätt utbildning och kompetens), utifrån förordningens syfte till långsiktigt hållbar viltvård samt gynnsam bevarandestatus för viltarter.

10 kap 2 §. Länsstyrelsen föreslår att miljöorganisationers rätt att överklaga inte ska vara begränsad till enbart unionsrättsligt skyddade arter.

Enligt förslaget begränsas miljöorganisationers klagorätt till beslut om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter.

Århuskonventionen (artikel 9.3) avser rätten att få handlingar som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol. Bestämmelsen är inte begränsad till arter med unionsrättsligt skydd. Viltförvaltningslagen är nationell miljölagstiftning i sin helhet, dess syfte enligt 1 kap. 2 § inkluderar att bevara och främja de inhemska viltarterna och viltets livsmiljöer. Länsstyrelsen ser inte att denna begränsning finns i konventionen.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1070) om handel med sälprodukter

Länsstyrelsen konstaterar att den föreslagna ändringen är enbart lagteknisk och innebär ingen förändring av de materiella begränsningar som följer av EU:s regelverk om handel med sälprodukter.

Länsstyrelsen bedömer dock att det, mot bakgrund av att viltförvaltningslagstiftningen samtidigt möjliggör ökad jakt på säl bör det uppmärksammas att nuvarande handelsbegränsningar begränsar möjligheten att fullt ut ta tillvara fällt vilt

Allmänna synpunkter på viltförvaltningslagen

Enligt direktiven ska den nya lagstiftningen utformas med tydlig systematik och med reglering på den mest ändamålsenliga nivån. Trots detta förekommer i förslaget flera uppräkningsarter av framför allt arter men även platser direkt i lag, vilket innebär att varje justering kräver riksdagsbeslut.

Exempelvis begreppet miniminivå (1 kap. 24 §) som i förslaget omfattar en uppräkning av arterna björn, varg, järv och lodjur. Det blandar begreppets innebörd med dess tillämpningsområde och låser artvalet på ett sätt som begränsar det till synes flexibla bemyndigandet i 4 kap. 11 §, där miniminivåer ska fastställas för de stora rovdjursarter som regeringen bestämmer. En mer övergripande definition av miniminivå i lagen, som till exempel "det antal individer av en viltart som förvaltningen ska syfta till att inte underskrida", och att arterna bestäms i förordningen vore mer ändamålsenligt.

Liknande frågor uppstår i 3 kap. 10 §, där specifika platser räknas upp för skyddsjakt på annans mark. Det kan ifrågasättas om det är nödvändigt att i lag räkna upp platser. En lämpligare lösning skulle kunna vara att ange att skyddsjakten får ske på annans mark i den utsträckning det anges i föreskrifter som regeringen bestämmer.

Viltförvaltningsförordningen

2 kap 4 §. Länsstyrelsen föreslår att länsstyrelserna ges mandat att besluta om skydds jakt efter gråsäl, knobbsäl eller vikare.

Länsstyrelsen föreslås i utredningen få besluta om skydds jakt efter samtliga viltarter förutom sälar. Just formuleringen ”förutom sälar” innebär att säl undantas från den generella regionala beslutsstruktur som annars föreslås gälla för skydds jakt enligt paragrafen. Detta skapar en särskild centralisering av sälförvaltningen som avviker från lagförslagets bredare ambition om en mer regionaliserad, adaptiv och ändamålsenlig viltförvaltning. Länsstyrelsen föreslår därför att länsstyrelsen och inte Naturvårdsverket ska få besluta om skydds jakt efter gråsäl, knobbsäl och vikare.

Synpunkt avseende 6 § – jakt på samfällighet

Länsstyrelsen bedömer att det bör förtydligas hur 6 § förhåller sig till skydds jakt enligt viltförvaltningslagen, såväl efter myndighetsbeslut som på enskilda initiativ där sådan rätt föreligger.

För att undvika rättslig osäkerhet, särskilt i kust- och skärgårdsområden med samfälliga vatten där ägarförhållanden i vissa fall är oklara eller inte fullständigt utredda, bör det uttryckligen framgå att bestämmelsen inte inskränker möjligheten att bedriva skydds jakt enligt särskilda skydds jaktens bestämmelser, utan krav på samtliga delägares medgivande

Ett sådant förtydligande stärker lagstiftningens praktiska tillämpbarhet och minskar risken för att samfällighetsregler oavsiktligt försvårar effektiv skadehantering av säl och skarv.

4 kap. Skydds jakt

§ 1 Länsstyrelsen anser att det fortsatt ska vara krav på ”allvarlig skada” och inte endast skada. Genom att enbart använda benämningen ”skada” blir det svårt för Länsstyrelsen att avgöra om omfattningen av skadan är större än vad som kan förväntas skäligt att tåla.

§ 2 Förutsättningarna för att bevilja skydds jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter skiljer sig mellan fåglar och däggdjur beroende på olikheter mellan Art- och habitatdirektivet och Fågeldirektivet. Fågeldirektivet medger inte undantag för skador på annan egendom

medan art- och habitatdirektivet saknar möjlighet för undantag med hänvisning till flygsäkerhet. Detta bör framgå även i nationell lagstiftning. Av den anledningen bör 2§ delas i två separata paragrafer en som reglerar skyddsjakt efter fåglar och en som reglerar skyddsjakt efter däggdjur.

5 kap termer och definitioner

5.2 Vilt

Länsstyrelsen anser att den definition av vilt som anges i förslaget är för generell. Föreslagna definition omfattar därmed många arter, som av tradition hålls för sällskap och hobby, exempelvis papegojor, undulater, påfåglar, vaktlar, kaniner, chinchillor och hamstrar. Därmed krävs en vägledning kring när en djurart anses domesticerad i förhållande till kravet på tillstånd i enligt 41 a § jaktförordningen, samt för förevisning i enligt med 40 § artskyddsförordningen. Många av dessa arter har hållits av människan under århundranden eller årtusenden, men det finns fortsatt vilda populationer vilket gör att de med denna definition klassas som vilda djur. Den föreslagna definitionen innebär därmed att samtliga djur (oavsett syftet med hållningen) behöver tillstånd för vilthägn.

Länsstyrelsen föreslår därför att de arter som av tradition hålls av människor undantas från kravet på tillstånd. Lagstiftaren bör därför nogt överväga vad syftet med förslaget är.

5.8.6 Eftersök

Länsstyrelsen saknar eftersök av skadat vilt som har varit med om något annat än skada vid jakt alternativt sammanstötning med motordrivet eller spårbundet fordon. Det kan handla om vilt som behöver eftersökas för att minimera spridning av smittor (fågelinfluensa) eller giftiga ämnen (ex olja).

5.12.1 Inhemsk viltart

Länsstyrelsen ser positivt på den nya definitionen "inhemsk viltart" som kan underlätta åtgärdsarbetet med invasiva främmande viltarter. I jämförelse finns idag en äldre fiskerilagstiftning som försvårar hanteringen av den invasiva främmande arten stillahavsostromet då det endast står ostron i lagen och inte inhemska.

Kap 6 Genomförande av naturvårdsdirektiven

6.2 Förenklad populationsreglerande jakt på varg

Länsstyrelsen anser att Naturvårdsverket är den myndighet som har förutsättningar att göra bedömningar av vargpopulationen nationellt och bör därför fortsatt ha ansvaret för bedömningen om den populationsreglerade jakten har påverkan på vargens gynnsamma bevarandestatus. Beslut om jakt bör därmed fortsatt delegeras till berörda länsstyrelser.

6.3 Rovdjursförvaltningsområden och miniminivåer för vissa stora rovdjur

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att miniminivåerna ska ses över minst var sjätte år.

Länsstyrelsen anser att Naturvårdsverket, som nationell myndighet, ges ett tydligare ansvar och mandat att slutligt fastställa miniminivåer när samverkansråden inte kommer överens, för att motverka utdragna processer.

8.4.1 Ytterligare regionalisering av beslut om skyddsjakt efter stora rovdjur

Ett beslut om skyddsjakt efter djur av skyddad art förutsätter att gynnsam bevarandestatus upprätthålls även om jakten genomförs. Bedömningen av gynnsam bevarandestatus görs samlat för populationen i hela landet. En länsstyrelse har ett geografiskt ansvar som är begränsat till det egna länet, och har varken förutsättningar eller till uppdrag att göra bedömningar ur ett nationellt perspektiv för de stora rovdjuren.

Länsstyrelsen anser mot den bakgrunden att befogenheten att besluta om skyddsjakt eller besluta om delegation att fatta sådana beslut bör ligga kvar på Naturvårdsverket.

8.5 Ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra vilda fåglars ägg

Länsstyrelsen bedömer att utredningens förslag i avsnitt 8.5 innebär ett viktigt förtydligande av regelverket kring ingrepp i viltets bon samt hantering av vilda fåglars ägg, men att ytterligare preciseringar krävs för att säkerställa rättssäkerhet och praktisk tillämpbarhet.

Det bör särskilt tydliggöras vid vilken utvecklingsfas ett lagt ägg övergår till att omfattas av skyddet för levande unge, samt vilka jaktmedel och metoder som är tillåtna under olika utvecklingsstadier. Detta är centralt för att säkerställa en enhetlig tillämpning och undvika djurskyddsmässigt olämpliga åtgärder. Nuvarande praktisk tillämpning bygger exempelvis ofta på att åtgärder såsom oljering eller prickning endast bör ske i tidiga utvecklingsstadier och senast inom cirka 15 dagar från det att ägget lagts.

Länsstyrelsen bedömer vidare att åtgärder såsom generell destruktion av ägg eller bon inte bör omfattas av skydds jakt på enskilda initiativ enligt bilaga 4, eftersom dessa åtgärder ofta kräver särskild kunskap om art, utvecklingsfas, metodval och proportionalitet. Däremot kan flytt av bon eller ägg i vissa situationer utgöra en mer proportionerlig och ändamålsenlig åtgärd, exempelvis där syftet är skadeförebyggande snarare än populationsbegränsande.

Länsstyrelsen anser därför att Naturvårdsverkets föreskriftsrätt bör användas för att närmare reglera olika typer av åtgärder – inklusive flytt, oljering, prickning och boförstörelse – med tydliga villkor för när respektive metod är tillåten, under vilka tidsperioder samt under vilka djurskyddsmässiga och jaktetiska begränsningar. En sådan särskild föreskriftsreglering bedöms skapa bättre förutsättningar för rättssäkerhet, biologisk träffsäkerhet, god jaktetik och effektiv tillsyn än en bredare generell liberalisering.

Kap 7 Övriga ändringar som berör lagnivå

7.14 Vilt i hägn och tillsyn

Länsstyrelsen anser generellt att förslaget som innebär förtydliganden kring vilthägn och liknande anläggningar är bra. Förslaget kommer att underlätta tillståndsprovningen och ger en tydlig och bra definition på när vilt anses hållna av människan och bör omfattas av djurskyddslagstiftningen eller inte. Däremot behövs en vägledning hur den föreslagna definitionen av vilt ska implementeras i arbetet med tillståndsprovning.

8.12 Jakt av naturvårdsskäl

Länsstyrelsen ser positivt på att jakt av naturvårdsskäl tydligare lyfts fram som en självständig grund för förvaltningsåtgärder.

Det är angeläget att jaktlagstiftningen i högre grad erkänner jakt som ett legitimt och praktiskt verktyg inom modern naturvård, särskilt i situationer där aktiva åtgärder krävs för att skydda biologisk mångfald, återställa ekologisk balans eller stärka känsliga bestånd. Exempelvis möjligheten att kunna fatta beslut om att fånga in vilt som skadas eller riskerar att skadas vid tex stora oljeutsläpp.

För Västra Götaland är detta särskilt relevant i marina och kustnära miljöer, där förvaltning av exempelvis säl och skarv är en viktig del av bredare naturvårdsinsatser, exempelvis för skydd av torsk.

9 kap 4 § Länsstyrelsen föreslår förtydligande avseende jakt med hund i hägn.

I jaktförordningens 8 § påpekas att samma tider för jakt med hund gäller inom hägn som utanför hägn. Eftersom vilt i hägn får jagas på andra tider än vad som gäller för frilevande vilt ser Länsstyrelsen ett värde i att reglerna om hundanvändningen förtydligas även i viltförvaltningsförordningen. Det kan annars lätt uppfattas som att den begränsningen inte längre gäller.

10 kap 18 §. Länsstyrelsen föreslår att Polismyndigheten anges uttryckligen.

Paragrafen refererar till 9 och 10 §§. Där står det uttryckligen att det är Polismyndigheten som prövar frågorna om de aktuella ersättningarna. Detta är en förordning, inte lag. Länsstyrelsen anser därför att det vore mer konsekvent och tydligt att här namnge Polismyndigheten i stället för den myndighet som prövar frågor om sådan ersättning.

11 kap 3 § Länsstyrelsen föreslår förtydligande avseende jakt för att skydda vilda djur.

Länsstyrelsen föreslås få besluta om jakt av naturvårdsskäl bland annat för att skydda vilda djur. Av utredningen framgår att skydda även kan innefatta djurskyddsskäl, det vill säga att länsstyrelsen kan besluta om jakt efter skadat vilt eller vilt som riskerar att skadas. Länsstyrelsen ser mycket positivt på den möjligheten och har efterfrågat den i tidigare remiss men ser gärna att punkten förtydligas med att djurskyddsskäl nämns.

11 kap. Forskningsjakt, jakt av naturvårdsskäl och utsättning av vilt 3§

I utredningen framgår det att avlivning av skadat eller sjukt vilt faller under punkt 1. *för att skydda eller bevara vilda djur*. Detta bör även framgå på ett tydligt sätt i förordningstexten.

I delbetänkandet "Vissa förändringar av jaktlagstiftningen" begränsades beslut om avlivning/jakt av djurskyddsskäl till björn, varg, järv, lo, säl eller örn. Länsstyrelsen ser en risk att det kan inkomma en mängd triviala ärenden om skadade djur om den nu föreslagna skrivningen, som omfattar samtliga viltarter, beslutas.

Länsstyrelsen föreslår därför att det tydligt framgår i lagstiftningen att avlivning av enstaka djur enbart gäller stora rovdjur. Avlivning av andra djur av djurskyddsskäl bör vara kopplat till extraordinära händelser, såsom exempelvis oljeutsläpp, då avlivning av en större mängd djur kan vara nödvändig.

12 kap. VFD

Stycket om kompetensutveckling är borttaget. Länsstyrelsen anser att möjligheten till kompetensutveckling borde vara kvar (nuvarande 10 § i Förordning 2009:1474 om VFD: "En viltförvaltningsdelegation ska sträva efter en förlöpande kompetensutveckling hos ledamöterna i frågor om viltförvaltning").

Länsstyrelsen anser att rollen som ordförande för VFD ska kunna delegeras vid behov eftersom detta är i linje med myndighetsförordningen.

Delegering

5 § Andra ärenden än de som avses i 4 § får

1. i styrelsemyndigheter avgöras av myndighetschefen eller, om inte styrelsen bestämt något annat, av den som myndighetschefen bestämmer,
2. i enrådighetsmyndigheter och nämndmyndigheter avgöras av den som ledningen bestämmer.

Allmänna synpunkter kring implementeringen av naturvårdsdirektiven i såväl lag som förordning.

Ett av syftena med översynen är ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet. Länsstyrelsen anser att detta inte fullt ut uppnås i den föreslagna lagstiftningen. Unionsrättsligt skyddade viltarter har ett grundläggande skydd, för fåglar genom fågeldirektivet och för däggdjur genom art- och habitatdirektivet. Jakt efter dessa arter sker med stöd av direktivens undantagsbestämmelser, som i bägge fallen kräver att samtliga kriterier är uppfyllda. En viktig skillnad mellan direktiven är emellertid att undantagsskäl inte är identiska. I fågeldirektivet förekommer inte skada på egendom som skäl och i art- och habitatdirektivet förekommer till exempel inte flygsäkerhet.

Länsstyrelsen anser inte att dessa skillnader har beaktats då lagförslaget genomgående behandlar unionsrättsligt skyddade arter som en enhetlig kategori. Länsstyrelsen ser inte heller att de tre kriterierna, som samtliga måste vara uppfyllda för att undantag ska kunna göras, alltid kommer till uttryck i bestämmelserna. Det kommer skapa problem vid tillämpningen av flera bestämmelser.

Sammantaget anser Länsstyrelsen att direktivens olika undantagsbestämmelser bör speglas bättre i den svenska lagstiftningen genom att vilda fåglar och unionsskyddade däggdjur skiljs åt där direktivens undantagsbestämmelser är olika.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Mia Bisther, för frågor på telefon 010-2245683 eller via e-post mia.bisther@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 5490-2026 i ämnesraden för e-post.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010-224 40 00.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Landshövding Sten Tolgfors med Mia Bisther som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Avdelningschef Eva Olsen och chefsjurist Claire Melin medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.